

UČNI LIST ŠT. 2: REFORMACIJA IN PROTIREFORMACIJA, KMEČKI UPORI

»Ljubi krščanski gospodje in bratje! Bog ve, da sem že v tistem času, ko sem še pri vas pridigal v slovenskem jeziku iz latinskih in nemških knjig, cesto vzdihnil in vzkliknil k Bogu naj se zaradi posvečenja svojega imena in razrešitve svojega kraljestva milostno ozre tudi na naše ubogo, preprosto, dobrosrčno slovensko ljudstvo, naj mu prizanese in ga obdari z veliko milostjo in darom, da bi se njegov jezik pisal in bral kakor jeziki drugih narodov ter da bi se Sveto pismo in druge dobre krščanske knjige prav prevedle in natisnile v slovenskem in hrvaškem jeziku.«

1. Katera prizadevanja izražajo podčrtani deli besedila?

2. Kdaj se pojavijo zahteve po uveljavitvi slovenskega jezika, kje in kdo se je za to boril?

3. Kakšna je bila vloga slovenskega jezika do srede 15. stoletja? _____

4. Kateri družbeni sloji so ohranili slovenski jezik? _____

5. Kje še danes v Sloveniji živijo člani evangeličanske cerkve? _____

6. Pojasni, kakšen je bil pomen reformacije za Slovence?

7. Pravilno poveži.

Primož Trubar
Adam Bohorič
Jurij Dalmatin

Zimske urice
Abecednik
Biblija (prevod)

8. Kaj je povzročilo **začetek reformacije** v 16. st? Med navedenimi trditvami obkroži pravilne odgovore.

- a) Premajhno navdušenje ljudi za vero.
- b) Prodaja odpustkov za storjene grehe.
- c) Prepričanje bogoslovcev, da se papež moti.
- č) Zgražanje bogoslovcev nad slabim delom navadnih duhovnikov.
- d) Prepričanje, da mora vsak vernik sam brati Biblijo.
- e) Zahteva fevdalcev, da se Cerкви odvzamejo preveliki fevdi.

9. Pojasni, kako se je širila reformacija na slovensko ozemlje. _____

10. Napiši, kje so delovali navedeni reformatorji.

Jean Calvin:
Henrik VIII:

Martin Luter:
Primož Trubar:

11. Na cerkvenem zboru v Tridentu so se zbrali predstavniki katoliške cerkve in sprejeli sklep, da odpravijo nepravilnosti, ki so se pojavile znotraj cerkve. Na kakšen način se je katoliška Cerkev lotila te obnove?

12. Kakšno vlogo so imeli pri protireformaciji jezuiti?

" ... dne 29. decembra je komisija sežgala na ljubljanskem glavnem trgu osem voz luteranskih knjig /.../ ves mesec januar 1601 je bil posvečen izpreobračanju luteranov. /.../ Nepokorni so bili obsojeni na izgon v obroku 6 tednov in treh dneh.

13. Kdo je na Slovenskem prevzel pobudo za boj proti luteranstvu in na kakšen način? Pomagaj si z odlomkom.

Šestnajsto stoletje je bilo polno različnih dogodkov, ki si prinašali novosti v vsakdanje življenje. Prav tako so bili tedanji časi tudi zelo nevarni.

" ... 29. januarja 1559, je začel nagel pohod grozoviti krvi žejni dedni sovražnik Turek in proti jutru prišel v Ribnico, kjer je napravil veliko škodo. "

14. Kaj je v 16. stoletju predstavljalo za ljudi na Slovenskem veliko nevarnost? _____

15. Kateri so bili najpomembnejši vzroki za kmečke upore? Obkroži pravilne odgovore.

- a) Leta 1515 so kobilice uničile ves pridelek na Slovenskem, kmetje so se uprli plačevanju davkov.
- b) V 16. stol. se je zelo povečala tlaka zaradi obnove in gradnje utrd za obrambo pred Turki.
- c) Fevdalci so nalagali kmetom nove dajatve, stare pa so spreminjali ponovno v naturalne (v pridelke).
- č) Fevdalci so zahtevali, da kmetje sprejmejo Lutrovo vero.
- d) na Slovenskem je upore podžigalo nasilje nekaterih fevdalcev: Thurna, Tahija, Strassolda itd.
- e) Turški davek in služenje v najemniški vojski.

16. Navedi tri najpomembnejše kmečke upore na Slovenskem v 15. in 16. st.

a) _____ b) _____ c) _____

17. S pomočjo zemljevida (v zvezku) ugotovi:

a) Kje je bilo jedro kmečkega upora l. 1478:

b) Katerih delov slovenskega ozemlja ni zajel kmečki upor leta 1515: _____

18. Obkroži voditelje kmečkih uporov:

- a) Alojz Gradnik
- b) Ivan Gradnik
- c) Matija Gubec
- č) Primož Trubar
- d) Ilija Gregorič
- e) Janez Vajkard Valvasor

19. Opiši, kako so fevdalni gospodje obračunali z upornimi kmeti: _____

20. Kateri so bili simboli (znaki) upornih kmetov? _____

21. Katero orožje so največkrat uporabljali uporni kmetje? _____